

Til Kulturdepartementet

Oslo oktober 2019

INNSPILL BARNE- OG UNGDOMSKULTURMELDING FRA STIFTELSEN DANSE- OG TEATERSENTRUM

Danse- og teatersentrum (DTS) er en ideell stiftelse med mål om å fremme norsk scenekunst nasjonalt og internasjonalt, med fokus på fri scenekunst. Vår kontakt med aktørene innen fri scenekunst er tett. Det er blant annet fordi vi som Stiftelse har et nettverk der i dag 115 produksjonsenheter er tilsluttet, hvorav mange også produserer scenekunst for barn og unge som helt eller delvis del av sitt kunstnerskap.

DTS eier Black Box Teater As og Norsk Scenekunstbruk AS. Begge disse institusjonene er i sin tid etablert og bygget opp via initiativ fra DTS.

DTS promoterer scenekunst systematisk og langsiktig internasjonalt, og er en del av Utenriksdepartementets virkemiddelapparat når det gjelder internasjonalisering av norsk kunst og kultur. Vi er partnere i Norwegian Arets Abroad (NAA) sammen med Music Norway, Norla, Norwegian Crafts, OCA, DOGA og Filminstituttet. DTS administrerer reisestøtteordningen for norske scenekunstnere til utlandet (STIKK-systemet). DTS tilrettelegger for norsk tilstedeværelse på relevante internasjonale plattformer med utvalgte norske kunstnere og produsenter hvert år. Scenekunst for barn og unge er en del av vårt internasjonale satsingsområde. Under årets store kultursatsing i forbindelse med bokmessa i Frankfurt der Norge er årets gjesteland, løfter DTS særskilt frem norsk scenekunst for barn og unge i samarbeid med Theaterhaus Ensemble og teaterfestivalen Starke Stücke i Frankfurt/Hessen. Det har vært norsk profil på festivalen med flere meget vellykkede gjestespill og seminarer. Under selve bokmessa er vi del av et større seminar som ser på politikkbygging og strukturutvikling der tyske organisasjoner og politikere ønsker et dypere innblikk i våre erfaringer med blant annet Den kulturelle skolesekken. Nærheten til bransjen fungerer som en ”aktiv lyttepost” og gir oss unik kunnskap og forståelse av dagens situasjon, utfordringer og behov både nasjonalt og internasjonalt.

En ny barne- og ungdomskulturpolitikk må overordnet sikre et nasjonalt ansvar. Barne- og ungdomskulturpolitikken eksisterer ikke i en boble. Anerkjennelse av alle barn og unge som likeverdige samfunnsborgere i et moderne Norge, slik Kulturmeldingen ”Kulturens kraft” påpeker, innebærer at denne dimensjonen må gripe inn i øvrige relevante arbeider som pågår nå: Kunstnermeldingen, scenekunststrategien og regional oppgavefordeling.

PRODUKSJON – FORMIDLING – ARENA

Det nasjonale ansvaret handler om å se produksjon av scenekunst, arena og formidling i et helhetlig perspektiv. Dette er særlig viktig for fri scenekunst der disse tingene ikke skjer innenfor *en* institusjons samme vegger, men innen ulike deler av fri scenekunst sitt økosystem. Denne tilnærmingen må deles av de nye kommunene, regionene og staten i et forvaltningsmessig og finansielt samspill.

Fri scenekunst har stått for kunstnerisk utvikling og fornyelse av scenekunst og dans til barn og unge i over 40 år, og disse kunstnerne er i dag hovedleverandør til Den kulturelle skolesekken. Kompaniene og kunstnerne har også økende etterspørsel internasjonalt, både grunnet deres høye kunstneriske kvalitet og uttrykksmangfold, men også kunstnerens kompetanse når det gjelder formidling og arena er etterspurt. Det er viktig for norsk scenekunst å delta på den internasjonale arena, og slik være en del av et større internasjonalt profesjonelt miljø også når det gjelder scenekunst for barn og unge. Og det er viktig for norske scenekunstnere å møte et ungt internasjonalt publikum, og slik møte og virke i ulike kulturelle kontekster. Internasjonal aktivitet har stor betydning for statusheving og kunstnerisk utvikling. Den har også betydning for kompanienes økonomi i det å kunne være tilstede over tid i relevante internasjonale sammenhenger.

TILSKUDDSPOLITIKK = PRODUKSJONSPOLITIKK

Mål for meldingen er å løfte frem barn og unge som målgruppe og aktive deltakere, og medvirke til å heve statusen og kvaliteten på kunst og kultur som skapes og formidles til barn og unge. Meldingen vil også se på barn og unges egenproduksjon og deltakelse i kulturaktiviteter. Trygge rammer for ytring, deltakelse og konsum av kunst- og kulturuttrykk på digitale plattformer vil også være viktig.

For å nå *meldingens hovedmål* må staten aktivt sikre langsiktige og økonomisk forutsigbare tilskuddsordninger og infrastruktur for fri scenekunst generelt, og *for scenekunst for barn og unge spesielt*. Vi hadde tidligere en tilskuddsordning for barn og unge i Norsk kulturråd, men den er nå fasett inn i øvrige ordninger for fri scenekunst. Scenekunstgruppene som arbeider i dette segmentet har tapt stort på dette, og det har gjort det vanskelig å systematisk å bygge en bransje her samt få frem lange linjer i kunstnerskapene som er dedikert til barn og unge.

Som Danse- og teatersentrum har spilt inn på flere andre områder, kan det ikke være Norsk kulturråds sitt ansvar å utforme politikken her. Debatten de siste ukene viser at endret rammeverk og tilskuddsstrukturer i kulturfondet har ført til en situasjon som nå er prekær for etablerte kompanier, være seg dem som har vært på basis og dem som har falt helt eller delvis utenfor kulturrådets ordninger. Dette er prisvinnende kompanier som også nettopp har barn og unge som målgruppe. Vi mener derfor at regjeringen bør vurdere å gjeninnføre forskriften for fri scenekunst som ble fjernet i 2014, gjeldende for forvaltningen av spredningene for fri scenekunst generelt og for barn og unge spesielt. Og av det følger en ny tilskuddsordning for barn og unge i Norsk kulturråd. Produksjons- og driftsmodeller som satser på scenekunst for barn og unge, bør prioriteres. Det gjelder de programmerende scenene, festivaler, kulturhus og nye initiativ som Scenekunstbrukets *Kloden* og utvidelse til Musikkbruk. De programmerende scenene og festivalene er viktige arenaer for formidling i Norge og for et ungt publikum, og her ligger også et samarbeidspotensiale med eksisterende formidlingsnettverk som Scenekunstbruket og Dansenett Norge.

Når det gjelder internasjonale tiltak, vil det å styrke Danse- og teatersentrum internasjonale programmer tilrettelagt for relevante kompanier, være viktig også i arbeidet med å heve status og styrke den kunstneriske utviklingen og kvaliteten i kunst og kultur som skapes for og formidles til barn og unge. Norske scenekunstkompanier som arbeider i dette segmentet hevder seg særdeles godt internasjonalt, og er i ferd med å få et internasjonalt momentum så vel i Europa, som i USA, Kina, Sør – Korea og India. Det er avgjørende å arbeide langsiktig og systematisk, slik vi for eksempel nå er i ferd med å få til i samarbeid med relevante internasjonale miljøer. Her må det handles når interessen er der og momentumet åpner seg. Dette krever særskilt innsats og ressurstilgang.

Regionene må på banen i større grad. Danse- og teatersentrum mener det er en god måte å utvikle strukturene på gjennom å få frem *regionale kompanier*, dvs kompanier med tilskudd fra både stat, region og kommune, slik at ansvaret fordeles mellom alle tre forvaltningsnivåene. Med dette får vi

etablert langsiktige og stabile produksjonsmiljøer i hele landet. Et slikt regionalt engasjement må baseres på armlengdeprinsippet. Kulturhusene er en ressurs vi ennå ikke har utnyttet godt nok i produksjonssammenheng – stikkord her er residenskompanier, en modell som for øvrig også kan knyttes til institusjonene i scenekunstheltet, men det er viktig at ressursene følger kompaniene her og at langsiktige samarbeidsavtaler baserer seg på gjensidig kunstnerisk forståelse og ønske om samarbeid.

DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN OG FORMIDLINGSARENAER

Det er vesentlig å følge opp kulturmeldingens beskjed om at vi ikke trenger å endre på det som virker og at det vi faktisk har fått frem kan få utvikle seg istedenfor å finne opp hjulene på nytt og på nytt.

Da tenker vi særlig på de formidlingsnettverkene som eksisterer med Norsk Scenekunstbruk og Kloden i spissen, Dansenett Norge, festivaler, scener og organisasjonsliv.

Norsk Scenekunstbruk har en modell som gir potensiale til å utvikles for flere kunstformer (musikk) og i flere formidlingssamarbeid med f eks kulturhus og det vi i dag kaller regionteatre m.m.

Samarbeid med institusjonene må fortsatt oppmuntres - Når det gjelder samarbeid har vi også i dag gode modeller som bør kunne utvikles både nasjonalt, regionalt og kommunalt. For eksempel har Akershus Teater utviklet en helt spesiell samarbeidsmodell genuint tuftet på co-produksjon og samarbeid med fri scenekunst, og hvor arbeidet med å få frem unge tekster står sentralt i teatrets kunstneriske visjon.

Spørsmålet som også må stilles her er: hvor er Riksteatret i formidlingsarbeidet? Vi mener Riksteatrets mandat og funksjon tilhører hele scenekunstheltet å utvikle – og det er ikke bare opp til den til enhver tid sittende teatersjef for Riksteatret å bestemme, men at staten kan levere en egen gjennomgang om Riksteatret - hva slags Riksteater vi ønsker for vår tid ? Og hvilken rolle skal dette teatret spille særlig i formidlingen av scenekunst nettopp til barn og unge, produsert utenfor eller i samarbeid med institusjonen?

Hvordan kan aktørene i feltet selv kan bidra til å nå målet i meldingen? Først og fremst må kunstnerne fortsette den fantastiske kunstproduksjonen, og alle vi som jobber med scenekunst for barn og unge- vi må *samle kreftene* og se hvilke ressurser vi sammen utgjør og kan videreutvikle til beste for produksjonen for og formidlingen til barn og unge.

INFRASTRUKTUR

Vi har i dag en sårbar infrastruktur når det gjelder fri scenekunst. Den er generelt svært viktig for hele det norske scenekunstheltet og for publikum, men spesielt for det publikumssegmentet vi snakker om her. Så her må staten inn som garantist – staten må komme **mer** på banen som følge av regionreformen – ikke mindre – og kan gjøre det nettopp ved å ta et overgripende ansvar nasjonalt for produksjon, formidling og arena.

Tove Bratten
Direktør Danse- og teatersentrum